

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Jugul oligarhiei.

Sibiu, 31 Octombrie n.

Intr'o gazetă din Anglia a apărut nu de mult o declarație interesantă, făcută de unul dintre bărbații de stat ai Angliei, cu privire la politica Moștenitorului nostru de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, care ar fi pe scurt următoarea: Înțărirea monarhiei, înăuntru și în afară, prin desrobirea țărănimii de sub jugul oligarhiei.

Domnii dela „Budapesti Hirlap” sunt indignați pentru aceste destăiniri, pe cari, zic ei într'un prim-articol din numărul dela 26 Octombrie, nu trebuia să le facă bărbatul de stat al Angliei, mai ales, că ele nu corespund faptelor adevărate. Și domnii dela ziarul numit se supun sarcinii de a dovedi, că starea lucrului într'u adevăr e cu totul alta. Anume:

„În Ungaria are drept de alegece de seșiune de pământ. Darea aceasta e câte odată, prin Slovacime, două coroane, ori chiar și o coroană. Drept de alegece are în comune mari și mici industriașul, care lucrează cu cel puțin un ajutor (calfă) după care plătește dare. Are drept de alegece în Ungaria fiecare proprietar de casă, care plătește dare după trei încăperi. Au drept de alegece notarii comunali, preoții, capelanii, cei dela asilele de copii, etc.”

Prin urmare, unde e oligarhia? Unde e jugul oligarhiei?

Dacă aristocrația e tare în Ungaria, și e tare clerul, (e înțeles cel catolic) vina o poartă poporul, fiindcă poporul nu e democratic. Acesta e un fapt de care trebuie să se țină seamă. Și eată de ce e așa, cum e, și nu e altcum, la noi. Cităm din scrisorile ziarului numit:

„Dacă pe basa actualului cens dreptul de alegece îl posed la noi mai puține procente de ale cetățenilor de stat decât în alte state, e numai pentru că în Ungaria elementele cu stare și cele inteligente formează partea mai mică a națiunii decât în țările mai avute și mai civilizate ale Europei. Iar asta vine de acolo, că nici pe terenul dezvoltării economice, nici pe terenul dezvoltării culturale, nu putem fi acolo, unde se află aceste state ale Europei, pentru că deodată nu poate să ajungă nici o națiune să fie avută și cultă. Legea dezvoltării treptate nu poate fi călcată...”

Și fiindcă nu suntem atât de bogăți și atât de culți, ca cei din alte țări, nu putem să avem atâtă alegători, câți au țări. Va să zică, dreptul de alegece e legat, ori de avere, ori de inteligență. Cel sărac și cel prost nu se știe folosi de dreptul de alegece, prin urmare acestuia nu-i compete. Urmarea logică ar fi deci, că la noi, în țara aceasta binecuvântată de Dumnezeu, sunt mulți proști și de sărăntoci, cari n'ar avea dreptul să ceară trecerea lor între alegători și, — între paranteze fie zis, — Moștenitorul nostru de tron face rău, că cu acestia vrea să înfrângă jugul oligarhiei.

El o apărare forțată aceasta, făcută din partea ziarului „B. H.” unui punct de vedere cu totul greșit. Pentru că dacă în țara noastră sunt puțini alegători, colossal de puțini față de alte țări, faptul nu este a se atribui sărăciei generale ce există la noi, ci sărăciei celor ce datorință aveu să lărgească dreptul electoral din timp în timp, iar nu să-l răstrângă, cum de fapt s'a întâmplat la noi.

Cum țara noastră nu ar fi înaintat în bunăstare, în avere și în cultură, e o afirmare de tot ne serioasă. Să luăm numai budgetul

dela 1867 al țării și cel de astăzi. Atunci era el cam de 130 mil. fiorini, iar astăzi e aproape de 1,700 milioane coroane. Deci cam de 7 ori mai mare. De unde s'ar putea scoate sumedenia a creasta de bani, dacă țara nu ar fi procestat în bunăstare, dacă cetățenii ei nu ar fi astăzi mai avuți decât înainte cu patruzeci de ani?

Când s'a adus la 1848 prima lege electorală, ea a fost cu adevărat liberală și democratică, pentru că a făcut loc în constituție pe seama păturilor largi ale populației țării, pe seama țărănimii. Căci țara noastră e o țară agricolă, și greul alegătorilor au să-l formeze țărani, muncitorii pământului. Pretenșiunea, ca alegătorul să aibă un sfert de sesiune de pământ, a fost minimală pentru zilele acelea, fiindcă rar era săteanul, care să nu fi avut cel puțin atâtă pământ în posesiunea sa. Așa numiții jeleri, cari aveau numai casă și grădină, erau puțini de tot la 1848. Se poate spune deci, că la 1848 s'a dat țărănilor vot universal.

De atunci au trecut șasezeci de ani și mai bine. Țara a rămas tot țară agricolă, ca atunci. Pământul a rămas același, pe care-l aveau atunci sătenii, pentru că din lună și din planete nu le-a căzut nimica. Oamenii însă nu mai sunt aceiași, pentru că de atunci s'au stâns două generațiuni. Ceice aveau atunci un sfert de sesiune, sunt astăzi înlocuiți prin fiii, ori nepoții lor, cari au împărțit între ei sfertul de sesiune, și astfel dintre ei nu mai ajunge nime la dăstura ea a fi ajute între alegători. Chiar și la ceice aveau pe atunci o sesiune întreagă, situația poate să fie astăzi de așa, că dintre urmași nu posedă nime dreptul de alegece, fiindcă sesiunea a fost împărțită, prin moștenire, în atâtea părți, încât nu mai dăstoria de alegece, pentru că de atunci s'au tras posteritate cea mai nemorală, și care întunecă lumina cea familiei sale și publicului au fost numai spre greutate; cînd dinpotrivă, în multe oăsi coperite cu paie s'au născut subiecte deosebite, care și statului și omenirii au fost spre cinste.

Fericitul Aaron de Budai a fost unul din acești de al doilea rând. În frumosul comitat al Hunedoarei, în satul Ciomău, în căsuța unui preot sărac a văzut el lumina lumii acestia în anul 1763. Cel ce nu e nemernic în Erusalim, știe bine în ce stare este un preot în patria noastră, și încă tocmai despre partea nației noastre. El dar, așa zicând, afară de viață puțin a avut de-a mulțumi nașterii sale, și ceia-ce a fost el cu vreme nu e darul norocirei, ci rodul ostenelelor lui și o răsplătire de carea el totdeauna s'a arătat vrednic. Cu această apriată a mea mărturisire din firea dreptății sânt datori la înmormântarea lui, și nu mă îndoiesc, cumcă totdeauna s'au arătat vrednici de a fi înmormântați în țara noastră, și în satul Ciomău, în carea el a văzut pruncia și junia, mai de tot s'a stâns, — însă documentele cele nemuritoare de prisos mărturisesc, cumcă acest bărbat de prința strădaniei, a învățătorei și moralității a fost unul din cei mai aleși.

de a fi trecut în listele electorale. Iată de ce deci avem astăzi alegători mai puțini, decum îi aveam după legea dela 1848, cu toate că populațiunea țării s'a înmulțit binisor dela 1848 până astăzi.

Dar să pînă chestia și din altă parte. La anul 1848, când s'a dat drept de alegece săteanului cu un sfert de sesiune urbarială, valoarea în bani a acestei proprietăți era foarte mică. Poate 200 fiorini bani vechi, ori și mai puțin. Astăzi însă e de zece ori, pe unele locuri chiar de douăzeci de ori mai mare. Astăzi un singur jugăr de pământ face de două, de trei ori atâta cât atunci sfertul de sesiune. Dacă deci averea e ținută la noi în vedere la acordarea dreptului de alegece, și acordarea dreptului de alegece, a și celce are numai un jugăr de pământ să fie astăzi îndreptățit să alege, pentru că acest jugăr al se face mai mult decât la 1848 stertul de sesiune!

Nu e corectă deci de loc afirmarea, că țara noastră nu ar fi făcut progres în bunăstare și cultură. Se poate, că nu în măsura în care putea să facă progrese, și anume, din motivul, că popoarele nemăghiare din patrie au cam fost împiedecate în mod meșteșugit în înaintarea lor, dar progrese totuși s'au făcut: dovadă budgetul decum, care e de șapteori mai mare decum era înainte cu patruzeci de ani. Prin urmare, fiindcă la noi dreptul de alegece e legat de avere și de inteligență, cu progresul pe care l-am făcut în budgetul țării trebuia să țină pas și estinderea dreptului de alegece, astfel, ca și alegătorii să fie astăzi de șapteori, ori cel puțin de cinci ori mai număroși decum erau la 1848, când s'a creat prima lege electorală, iar nu mai puțini decât atunci. Și răul acesta, credem noi, vrea tron să-l îndrepte.

FOIȘOARĂ.

Cuvânt funebru

rostit la înmormântarea secretariului consistorial Aaron Budai, n. 1763—1847.

Văzând toată mulțimea filor lui Israel că a murit Aaron, l-au jelit 30 de zile.

Num. c. 20 v. 30.

Praznic cu totul jalnic prăznuim, Preamărită tristă adunare! Pe un credincios ispravnic al Monarhului, pe un adevărat fiu al patriei, luceafărul cel luminos al nației și stălpul cel neclătit al religiei noastre, pe pensionatul secretariului tesaurarial, vrednicul de pomemire vecinică, marele bărbat, însă durere numai fostul Aaron nobil de Budai îl înmormântăm.

Și spre aceste nedespăgubitoare nenorociri naționale și religioase, spre o viață marelui — într'u o cetate așa mare și împoporată, înaintea unei adunări prea alese, cine a fost provocat? Eu însumi! Eu, carele din datoria chemării mele și neprocopsit sânt destoinic a rosti înaltul adevăr al simplității, și acesta încă într'o vorbire așa simplă, carea și prinoi să o poartă înțelegerii, prin urmare înaintea căruia o ceată strălucită ca aceasta ce mă impresoară li este o total neobicioasă.

Deunde precum găngavul marele Moisi, când fu trimis la Egipt, ca de acolo

să scoată pre poporul lui D zeu, se rugă: „Nu mă trimite Doamne, oănu bînt bînt vorbitoriu”, și Doamne, răndu lângă dânsul pre binevorbitoriu Aaron, așa și eu, cînd fusei chemat întru acest oraș mare spre a cuvânta înaintea acestor strălucite adunări, simțindu-mi neputința, mă rugai la marele Moisi și D-zeu mă ascultă. Căci deși sânt găngav la limbă, deși nu sânt în stare a mi arăta simțirile, cu mine este Aaron, a căruia prin decursul a 84 ani în servirea împărătească, a patriei, a nației și a religiei cu neobosită lucrare câștigătele merite, cu mai pătrunzătoare putere ritoriciscă rostează, decum pe lângă aceia să nu puteți uita nedestoinicia mea.

Drept aceia, pînă cînd după împrejurările timpului, cu puține vorbe vă voi zugrăvi iocana vieții acestui mare bărbat, nu pentru mine, ci pentru dânsul — dăruimă cu oviincioasa luare aminte.

Aceasta este natura omului, că ce vede oevă lucră și veduio de luare aminte, îndată cearcă isvorul, înaintarea și dezvoltarea lui. Și mulți sânt întru acea pînă loc, cumcă talentele cele mari numai din ere mai deosebite pot merge, precum zice Scriptura: „că d'n spini nu poți culege struguri, nici din scalu snochine”. Și pe dreptate în ființele cele fără viață aceasta este cu totul adevărat. Însă cel ce ar orde, cumcă și oamenii publicului folositori și vrednici numai din familii avute și nobile se pot naște, foarte s'ar înșela. Nu-i așa, din multe

familii nobile și strălucite s'au tras posteritate cea mai nemorală, și care întunecă lumina cea familiei sale și publicului au fost numai spre greutate; cînd dinpotrivă, în multe oăsi coperite cu paie s'au născut subiecte deosebite, care și statului și omenirii au fost spre cinste.

Fericitul Aaron de Budai a fost unul din acești de al doilea rând. În frumosul comitat al Hunedoarei, în satul Ciomău, în căsuța unui preot sărac a văzut el lumina lumii acestia în anul 1763. Cel ce nu e nemernic în Erusalim, știe bine în ce stare este un preot în patria noastră, și încă tocmai despre partea nației noastre. El dar, așa zicând, afară de viață puțin a avut de-a mulțumi nașterii sale, și ceia-ce a fost el cu vreme nu e darul norocirei, ci rodul ostenelelor lui și o răsplătire de carea el totdeauna s'a arătat vrednic. Cu această apriată a mea mărturisire din firea dreptății sânt datori la înmormântarea lui, și nu mă îndoiesc, cumcă totdeauna s'au arătat vrednici de a fi înmormântați în țara noastră, și în satul Ciomău, în carea el a văzut pruncia și junia, mai de tot s'a stâns, — însă documentele cele nemuritoare de prisos mărturisesc, cumcă acest bărbat de prința strădaniei, a învățătorei și moralității a fost unul din cei mai aleși.

După o primăvară frumoasă urmează o vară desfătăță și o toamnă cu roduri îndesitate. Și la toamnă, după o iunie bine începută a urmat o bărbăție neînecată lucrătoare. Ca un tînăr necunoscut și de stare mai săracă, al cărui tot capitalul era în treburile cele cunoscutele cele cu multă osteneală adunate se află, a cărui nădejde de bun viitoriu numai într'u neobosită strădanie se întemeiază, dirigătoriu sa o a început la comitat, de aici curând trecu la venerabilul oler neunit, ca notariu consistorial, sub răposatul episcop din acel timp Gerasim Adamovici. În timpul acesta să aplică și la In. Cr. Tesaurariat ca practicant, unde în decursul a mai multor ani treptat pășind ajunse până la rangul de secretariu. Timpul, care spre a Monarhului și a statului credinciosă servire l'a jertfit, suie la 42 ani. Frumos timp, însă nu pentru-oă a fost lung, ci pentru-oă s'a petrecut în lucrare, spre binele de obște. Și aici aș vrea să eu pribe, după datina unor cuvântători asupra morților, fără cruceală a presăra cu grămada pe mormântul lui florile de laudă cele frumoase și fără miros. Am putea înșira aici sărăgînța, zelositatea și acurăția ce le-a avut în cursul dirigătoriei, și într'u adevăr, cu această nici cea mai aspră dreptate nu o am vătămă.

Dar acestea la ce să le pomenească? Aceia, esri pe dânsul l-au cunoscut, toate aceste le știu, și eu mă aflu foarte norocos cuvântătoriu, de vreme ce dacă nepuțința mea e nedestoinică de-a zugrăvi

Aceasta e starea adevărată a lucrului, iar nu cea prezentată de domnia dela „Budapesti Hirlap“, cari văzându-le așa cum le prezintă, nu văd bine lucrurile.

Plățile în număr. Pertractările cari au avut loc între referenții celor două guverne, din Ungaria și Austria, în chestia introducerii plăților în număr, ca condițiune pusă din partea guvernului unguresc pentru prelungirea privilegiului pe seama băncii comune austro-ungare, nu au dat nici un rezultat și au trebuit să fie întrerupte. Sâmbătă s'a întrunit consiliul de miniștri în Budapesta pentru a lua act despre acest rezultat negativ, când totodată a hotărât ca ministrul-prezident ungar să se puie în înțelegere cu ministrul-prezident din Austria, pentru a aplană chestia aceasta. Domnul Khuen-Héderváry a și plecat imediat la Viena, unde a avut lungă înțelegere cu colegul său dela Viena și astăzi va fi primit în audiență din partea Majestății Sale. Cum se știe guvernul unguresc a promis țerii introducerea plăților în număr, în programul său politic și în mesajul de tron, cu care s'a deschis noul ciclu parlamentar.

Lupte și învățăminte.

— „Cartea de aur“, vol. VI. —

In numărul 41 al „*Neamului Românesc Literar*“ domnul N. Iorga face următorul frumos și concis resumat al volumului VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „*Cartea de Aur*“.

I.

Primim dela dl Teodor V. Păcățian, cunoscut publicist din Sibiu, al șeselea volum din publicația la care lucrează de multă vreme adunând, traducând și comentând, „*Cartea de Aur*“ a Românilor din Ungaria. Alte două volume vor urma, ducând culegerea de acte, hotărâți și cuvântări, privitoare la viața Românilor de sub coroana Sfântului Ștefan până astăzi.

Poetic titlu, „*Cartea de Aur*“! Așa se zice de obicei volumele care cuprind numele donatorilor pentru vre-un așezământ de cultură sau de binefacere, — ale ctitorilor. Acuma, de fapt, ctitori ai vieții politice românești de peste muniți sunt toți aceia, cari, în mijocul unei adunări populare, al unei conferențe de frunțiși sau în haosul de patimi al parlamentului dușman, au afirmat în cursul vremurilor dreptul, vrednicia și chemarea noastră. Dar sunt ctitori mai largi în daruri și alții mai zgârciți. Și sunt și de aceia cari se îmbulzesc între ctitori pentru a-i împedea de a și aduce prinosul sau pentru a zădărnici folosul lui. Toate felurile de oameni se întâlnesc și în această „*Carte de Aur*“.

Ar fi putut fi mai mică, mai cuprinzătoare și mai ieftină. Că spune un Ioanovici despre calea ferată de la Orșova, sau un Gozman despre monopolul tutunului, ori un al treilea, un al patrulea și așa mai departe despre atâtea chestii locale și personale ori despre desiderate ca votul femeilor pentru dieta ungară, putea fi lăsat la o parte. Nu era loc pentru așa ceva în „*Cartea de Aur*“, care, de fapt, se cuvine a fi o „*Carte de fier*“, în care se păstrează arme care nu s'au liniștit încă și prin care trece încă, făcându-le să zân-

gănească a furtună, vechiul spirit de mânie și ură.* Pe noi ne interesează — și anume în cel mai înalt grad, d-lor frunțiși ai României de peste Carpați, și nu mai puțin, d-lor bărbați politici din România! — nu orice a rostit un Român înaintea protivnicilor firești ai neamului nostru, strănși în sfat pentru a da legi și a cerceta felul de cârmuire al țării, ci numai acea parte din spusele lor — și din răspunsurile ori provocările celeilalte tabere, pe care editorul a făcut rău că le-a lăsat la o parte, căci vorbesc și ele, ba încă așa de tare! — care privește în adevăr și esențial chestia românească.

Poate că atunci am fi avut, în loc de șese volume, care pot măguli unele ambiții și provoca unele cumpărări, un singur volum, plin de miez și de viață, din care să scapere la fiecare rând acea sfântă soanță de credință și energie, prin care se pot aprinde sufletele tinerilor pe cari azi vârsta-i mână supt vechiul steag care n'a biruit, dar nu se pleacă, trecând din mâinile obosite în zdravenele mâni ale celor ce așteaptă cu siguranță, în avântul lor, victoria.

II.

Așa cum e alcătuită publicația, volumul de față cuprinde numai anii 1872—1881. Incepe cu vremea iluștrilor pașnice și se măntue cu clipa în care o hotărâre generală le sfarmă pentru a porni războiul.

În urma disonțurilor contradictorii de la adunarea pentru pasivitate și dela aceea care a cerut și a căpătat în atâtea cercuri activitatea electorală a Românilor, iată deputații leșiți în 1872 după vechia lege electorală, câta timp numai dela întemeierea dualismului și dela votarea legii naționalităților, pe care toți ar fi voit s'o înlăture, nu numai în efectele ei, ci și în teorie, dar nimeni, nu îndrăznia încă a cere public această. Proiecte de „*impăcare*“ umblă în aer. Ministrul Lonyay cere memorii. Șaguna, care trăiește încă, ar vrea ca un congres național să răspundă cu demnitate acestei întrebări. Mitropolitul din Blaj, Vancea, care știe drumul ce duce, în dipele mari, la cealaltă reședință arhiepiscopală a Românilor, se învoiește la o simplă expunere, iscalită de cei trei frunțiși pasiviști, între cari unul e însuși Barit. Modeste cereri! Unirea Ardealului cu Ungaria e criticată numai în modalitate — Români n-înd consultați — și în amănunte; pentru limba noastră se cere caracterul de oficialitate, nu în numele dreptului, ci pentru că e „*ușoară*“ și cultă; se arată dorința unor hotare de oomit mai drepte, unei legi electorale echitabile, unei plăți mai bune pentru preoți, unor catedre universitare și unor școli secundare ori speciale românești.

Deputații se deosebesc în vederi. Toți admit însă necesitatea, intangibilitatea formei de Stat ungar cu preponderanță maghiară. Chiar și teoreticianul Alexandru Mocsonyi, cerând „*egala îndreptățire națională*“, se gândește și la „*integritatea*

*) Foarte adevărat. Și volumul prim al publicațiunii așa fusese compus. Dar a venit procurorul și a constatat și el ura și mânia, agitația și îndemnul la dușmănie, în urma faptului, că în volum se cuprind numai lucruri, cari pot se face odioși pe Maghiari în fața Românilor, și a cerut, iar judecătoria a decretat, *confiscarea volumului și întemnițarea autorului*. Pentru a se evita repetiția acestei proceduri și la celelalte volume, deci *din o absolută necesitate*, s'au compus următoarele așa cum au fost compuse, și cum dl Iorga cu drept cuvânt constată, că nu trebuiau să fie compuse.

politică teritorială a țării“, ba chiar la „*supremația naturală*“ a Ungurilor derivând din „*legile de dezvoltare*“. D. Partenie Cosma socotea că noi și Maghiarii „*săntem două elemente avizate unul la altul*“. Dimitrie Bonciu, care află une ori și accente energice, înfățișează pe Români ca pe niște „*cetățeni de buze române*“ și declară apriat că admite „*superioritatea limbii maghiare*“, căci „*Statul l-a creat nația maghiară*“, ea „*l-a susținut în curs de 800 de ani*“, doar „*cu cooperarea și ajutorul*“ celorlalți, și ea la urma urmei, lui „*nu i trebuie favor național pe ruinele Statului maghiar, pe ruinele Constituției maghiare, pentru că interesul și drepturile naționale vrea să le guste numai între cadrele Constituției maghiare*“. Consolidarea vieții de Stat o dorește el întâiu și, când spune aceste, Camera aplaudă, că și atunci când arată că „*membru al națiunii politice maghiare, una și nedespartită*“, el „*n'ar putea suferi corp străin într'un corp de Stat unitar și indivisibil*“. Vichentie Babeș insistă doar asupra utilității Românilor cari, dacă ar lipsi, locul lor l-ar lua Germanii sau Slavii, mai primejdioși. Mireasa Stănescu laudă „*cavalerismul*“ unguresc, știut în lumea toată. Peste puțin, în conferența dela Sibiu, însuși Axente Sever, sângerorul*, arată că națiile cele două sunt „*surori bune, legate cu toate interesele vitale una de alta*“, că au tot un părinte și doar mamele li sunt deosebite.

Expresii mai energice se întâlnesc numai când se amintește dreptul la patrie al nației noastre: „*Mie de-o sută de ori să-mi spună: „străinule”, și eu nu mă vă voi putea privi ca străin în această țară*“ (Bonciu), ori jertfele cu care l-am cumpărat: „*Eu nu spun că ne vom întâlni la Philippi, dar zic să ne întâlnim pe câmpul Păunii, să ne întâlnim la Sânt-Imbru, unde strămoșii Românilor și Ungurilor au luptat împreună frățeste, nu atât pentru glorie, cât pentru existența patriei*“ (Alexandru Roman) ori, în sfârșit, felul de luptă: „*Dreptul în numele unui popor nu trebuie cerșit, ci trebuie pretins*“ (Gh. Pop de Băsești).

III.

Dar prigonirile începuseră: Babeș e arestat la Panciova ca agitator austriac și dat pe mâna justiției pentru un articol pe care nu l-a scris, limba românească e îndepărtată din oficiu, legea notariilor preface abuzul în drept, Universitatea din Cluj n'are catedră românească, gimnaziul din Brad e copleșit de taxe nedrepte. Hohotele de răz, neatenția meșteșugită, cinicele întreruperi întimpină pe oratorii români. Unul are curajul să strige: „*Tot v'am dat!*“, răspunzând astfel orice învinuire și orice revendicare. Mocsonyi, care nu vorbește niciodată, crede deși mai prejos de demnitatea sa „*să predică suzilor*“ și se retrage din viața politică.

Într'o nouă legislatură se întorc Alexandru Roman, Gh. Pop, Ioșif Hodoș, Partenie Cosma, S. Borlea, chiar generalul Doda, care însă nu e printre oratorii. Acum Borlea, la mesajia și în alte discuții, vorbește respicat, dinco'o de marginile speranțelor zadarnice. Arată cum se opresc cărțile, se refuză actele românești, se interzic pledoariile în limba împăratilor. Nici în raiv, strigă el, nu s'ar merge cu astfel de silă! Și provocând în chestia învățătorilor străini nerușinata întrerupere: „*Să învețe școlarul limba învățătorului!*“, el deslușește, cu spirit toată

monstruositatea acestei absurde concepții pedagogice. Față de Sași, Gurban smintește că noi am trăit acolo fără privilegii, „*ieșind cu grămada la hotare pentru a ne vărza sângele pe câmpii de luptă*“. Ungurilor cari timbrează patriot pe cel ce urește alte nații, el le opune siguranța noastră că vom rămânea. Când se discută desființarea comitatului Zarandului, cel dintâi spune ce grele sunt drumurile pe acolo, mai ales pentru cine n'are cal. „*Luați-vă măgari*“, sună întreruperea. Ș, liniștit, Borlea răspunde: „*La noi nu sunt măgari!*“. Iar, când, la plângerea lui că un învățător silnic face pe copii să spuie „*bună-ziuă*“ ungurește, i se strigă: „*foarte bine!*“, el întreabă pe întrerupător ce părere ar avea dacă, supt altă stăpânire întâmplătoare, copiii de Unguri ar fi siliți să spuie „*bună-ziuă*“ muscălește!

IV.

Războiul din 1877 dă prilej, în această legătură și în aceea dela 1878 la 1881, la declarații în alt ton. După iluzia dulce a venit amărăciunea constatărilor reale; acuma e vremea declarațiilor mândre, fățișe. Conștiința de sine a Românilor de dincolo a crescut dint'o zi într'alta prin biruințele României, în care odinioară cutare deputat vedea numai o țară cu tendinți republicane ca ale „*Românului*“ lui C. A. Rosetti și de unde prințul Carol ar trebui să iasă cât mai iute „*cu bine*“, ca regele Amadeu din Spania. Dl Partenie Cosma interpelează energie în chestia războiului și e ascultat cu lăse aminte, fără a-l întrerupe nimeni când, după înșirarea progreselor Statului nostru, vorbește de „*poporul viteaz și tânăr*“ care „*și-a câștigat admirația și stima Europei*“ și când cere o nouă politică în Ardeal pentru a putea căpăta prietenia, apărătoare de Slavi, a României. Mitropolitul Miron însuși se ridică îndată pentru a înfiera purtarea Rușilor, cari ne luaseră Basarabia.

Astfel, când vine legea atentatoare dela 1879, prin care se impune școala populară confesională cu două limbi, între care cea fără drept și chemare trebuie pătenită, fiindcă e a Statului, se naște o urieșă revoltă a tuturor Românilor din Ungaria, cari dau și ei un războiu, pentru datorie și cinste, dacă nu pentru biruință. Protestă smândouă bisericile, pe amândouă le solicită opinia publică din orașe, Impăratul primește delegații conduse de vlădici și e silit a le răspunde; pe rând Metropolitul și episcopii combat legea în Casa Magnatilor, și în Camera, Alexandru Roman, respingându-o cu indignare „*rostește cuvinte solemne latine, prin care se afirmă hotărârea noastră de a ne întrebuiți toate puterile pentru mântuirea sufletului național, mai sfânt decât orice*“.

E un răsunset al biruinței dela Plevna. Și oare în tonul scăzut, în temerile mișelești, în desertăniile nerușinate, în abdicările desonorante de azi din Ungaria, să nu fie răsunsetul surd al decăderii morale în care a doua zi după războiu s'a cufundat România biruitoare?

Bancă de asigurare.

Diracțiunea „*Solidarității*“ a ținut eri, Duminecă, ședință în Sibiu și a hotărât în mod definitiv înființarea unei bănci de asigurare, cu capitale românești. Noul institut românesc se va numi „*Fortuna*“ și va fi înființat cu un capital de un milion, eventual un milion și jumătate de coroane. Sediul băncii e Sibiu, dar va avea filiale în toate centrele mai însemnate românești. Prospectele vor fi împărțite cât mai curând pentru subscrierea capitalului, și adunarea constituantă a băncii „*Fortuna*“ se va ținea în luna Martie, anul viitor. Să fie într'un ceas bun și — *fortunos*.

Expoziția de copii din Sadu.

O nouă și puternică verigă s'a adăus la lungul lanț al vrednicilor Reînviării rom. agr. cole sibiene. Stăruitoare în cele bune, es mereu croiește noue ogășe, mereu servește obștea noastră cu noi exemple, cari dacă ar fi urmate și de câtră celelalte așezăminte a' noastre culturale — în sou-tă vreme s'ar sohimba fața posesorată, în care se prezintă multe și șrăzătoare sfaceri de ale poporului nostru. Ea nu numai, că să coboară în mijlocul poporațiunii, ci ține că e bine, ca la lucrările foșitoare ale ei să fie angajată, pe lângă așa zisa „*cărturărime*“ și însuși poporațiunea. Ne sunt cunoscut efectele produse prin aranjarea expozițiilor de poame, a expozițiilor de

după vrednicie acest obiect al cinstei noastre, însuși obiectal vorbește pentru mine. Laude-l dară pe el faptele lui, și viața lui cea lungă să fie ca o cuvântare vecinică asupra mormântului lui.

Un lucru totuși nu-l pot trece cu vederea, care doară nu toți îl știu. Acesta este aceea negrăită zolositate, neobosită lucrare, cu carea din marea încredințare a Preaînaltului Monarh și a statului, sub vacanța episcopiei în timp de 15 ani și mai încolo, pe venerabilul cler neunit în toate și cele mai delicate și ponderoase obiecte, fără de-a aștepta ceva răsplătire, din singură iubirea nației, cu cea mai deplină încredințare a mai marilor și mulțămirea supușilor, până la clesul morții sale neourmat l-a servit.

Un bărbat, carele nici atunci nu dă uitării împrejurările nașterii sale, când starea cea lumească l-a ridicat peste soartea aceea, un bărbat, carele nației și religiei sale fu credincios, un bărbat, a cărui inimă numai pentru credincioasa servire împăratului și statului, pentru interesul nației și al religiei s'a mișcat, — un bărbat ca acesta este vrednic, ca nu numai ai săi, ci toți cei bine simțitori să-l iubească și cintească. Au cunoscut aceste vrednicii pentru binele de obște priveghitoarea Preaînaltă ocărmuire, căci din cel mai înalt loc au norocire răposatul în mai multe rânduri a primi colaudatori și remunerații, care vrednicul de pomenire vecinică împăratul Francisc cu o prea frumoasă dăruire l-a încununat, ridicând pe

acel serv credincios la rangul nobililor. Într'acest chip din mila preaînaltului Monarh pași acest bărbat în rândul nobililor patriei, pe carele cu mult mai înainte l-au nobilitat faptele lui.

Aici poate că ar fi de a cuvânta ceva, vrednic al ascultării, și despre viața lui cea casnică și virtuțile cu care pe aceasta o a împodobit, însă am z'is, că nu sânt frumos vorbitoriu și așa originalul iconei prin colorile mele încă ș'ar mai perde din frumsețe.

Cei ce au fost în relație mai deaproape cu dânsul au cunoscut blândul, religiosul și iubitorul de oameni al lui suflet, viețuirea lui cea simplă și cumpătată. Din contră cei ce pe dânsul nu l-au cunoscut, de și vorbi și mai pe larg, nu s'ar interesa, sau le-ar fi cu greu a mă asculta.

Drept care pricină nu vă voi mai osteni luarea aminte, ci din inimă mulțămindu-vă compătămirea și cinstea arătată, după ce în numele răposatului, carele mi au lăsat datorie pentru dânsul a cuvânta, mulțămesc Preaînaltului împărat, mărutului stat și înaltului Cr. Tessaurariat pentru încrederea ce au locat în vrednicul bărbat, carele acum de noi pentru totdeauna să desperte. Asemenea cinstului magistrat și onoratului public de aici, întru al cărui sân mai mulți ani cu armonie și dragoste a petrecut. Iară rudeniilor și fililor nației sale recomandă asemenea pași următori, pe cari i-au călătorit și însuși. Ca

un slugă evanghelică poftesc: Deș D-zeu la tot felul de nație și religie mulți fii credincioși asemenea lui Aaron Badai, iașă voi acoasta a mea dorire răsplătimi-o cu atâtea, ca acestui bătrân, carele sub sarcina timpului de 84 ani căzu, dimpreună cu mine să i ziceți o fericită călătorie și noapte bună, Amin.

Notă. Aaron Badai, timp de 15 ani încă de sub Adamovici, a fost secretariu consistorial. Consistorial, cât timp episcopia a fost vacantă, și înainte încă, consta din presidiu și 1—4 preoți din Săliște, Rășinari și Maerri-Sibiului. La multe ședințe se prezentau toți membrii consistoriului, sânt însă decisiuni, — mai ales pe la anul 1804, protocolul acestui an l-am cercetat, — aduse numai de presidiu și de un preot, iar persoana a treia era secretarul Budai. Intre acești „*asesori*“ cu puțină carte — mai ales în timpul cât episcopia a fost vacantă — desigur că Budai era sufletul tuturor chestiunilor, cari se desbăteau.

Cavântul funebru la moartea acestui secretar l-a ținut prot. B. Kertu (?) Cine să fie acesta, nu se zice mai deaproape. Nu se arată nici locul, unde s'a înmormântat.

Acest panegiric l-am aflat între niște acte vechi ale unui fost preot în Rășinari.

E. Cioran
preot.

vite, a expozițiilor cu produse din industria de casă (ucru de mână femească), ne este cunoscută însușițirea, cu care se face sărbarea pomilor, dar ne este cunoscut, mai pe sus de toate entuziasmul, de care e cuprinsă populațiunea noastră din câte un colț de țară, cam se zice, cu prilejul expozițiilor de copii, chemate a da viață și putere săvârșitorului muncii grele: omului.

Cu însușițire și entuziasm s'au desfășurat și lucrările sărbătorești de Duminică, 23 Oct. n. 1910, cu prilejul expoziției de copii a 5-a, organizate de Reuniunea noastră agricolă în frunța și istorica comună Sadu. Din acest ferocit prilej întreagă populațiunea noastră din Sadu, și o parte din comunele învecinate, s'a găsit la înălțimea chemării sale. O ceată de călăreți, împodobiți cu tot ce mai frumos se găsește în bogatul magazin al femeii din Sadu, a întâmpinat la sosire pe toți oaspeții veniți dela Sibiu, dela Cisnădie, Tâlmăci etc. Intre cei sosiți am remarcat pe dnl medic Dr. I. Beu cu dna și dsoara C. Man (Sibiu), Dr. Traian Petrașcu (Tâlmăci), Dr. Resch (Cisnădie) apoi pe dnii N. Togan, protopop, V. Tordășianu, secretar, cu dna, L. Triteanu, as. cons. cu dna, Dr. I. Fruma adv., Dr. Ioan Ivan, adv., Const. Popovici, stud. juris (Sibiu), Dr. Victor Schuster, prim-pretor, Dr. I. Micles, pretor (Cisnădie), not. Fanea cu dna (Tâlmăci) etc.

După o mică gustare la casele ospitaliere ale dlui notar Victor Florianu, obștea comunei și oaspeții s'au intrunit în spațioasele sale ale școlii, locul destinat pentru expoziție. Cum sădenii nostri bogăți sunt în copii, dacă timpul n'ar fi fost atât de ploios și posomorât, expoziția s'ar fi ținut sub cerul liber, după cum se făcuse acesta la expozițiile din Apold, Ilimbav, Orlat și Poiana. Înainte de toate, înlocuindu-se membrii juriului absenți, prin dl și dna Triteanu, Dr. I. Ivan, dsoara C. Man și Dr. Resch, acesta se constituie, alegându-se president Dr. Ilie Beu, ear de raportor Vic. Tordășianu. Mult s'a regretat absența scuzată prin morb, a dlui Dr. Calefariu și Dr. Ianou. Într'aceea dl Togan rostește o cuvântare cuprinzătoare, în care raportându-se la apostolia, ce o sevărește de peste 20 ani cărmăcii Reuniunii agricole și la activitatea mănoasă a acesteia, stăruie asupra însemnătății expozițiilor de copii, ear la fine scoate în relief însemnătatea istorică a comunei Sadu, care a dat naștere lui S. M. Klein, doctozului Molnar, protopopilor Tatu, Hania, Sava Popovici etc.

Pentru înlesnirea lucrărilor juriului, copii expuși, peste 100 la număr, au fost împărțiți în 2 sale ale școlii, iar pentru îndulcirea copiilor expuși, damele din juriu au împărțit între ei câte un coșuleț de zaharicale și smochine. Pe la orele 2 juriul și-a terminat lucrările, stabilind lista copiilor premiați: 35 fetițe și 28 băieți, între cari s'au împărțit dela 2—10 cor. premii în valoare totală de 200 cor. Actului împărțirii i-au premerse cele două conferințe instructive, anume a dlui Dr. I. Beu despre îngrijirea copilului dela naștere și până la împlinirea vârstei de un an și a dlui învățător T. Stoia din Veștem despre influința alcoolului asupra copiilor mici. Ambe conferințele, ținute în termeni populari, au fost ascultate de numerosul auditor cu multă atențiune, ear conferințarii viu aplaudați. Atât cuvântarea Păr. Togan, cât și a dlui Dr. Beu și Stoia ar fi vrednice să fie cunoscute în cercuri cât mai largi. Afară de premiile în bani, între popor s'au distribuit 100 broșari, puse la dispoziția Reuniunii de comitetul „Asociațiunii”. Impresie de nedescris au produs asupra mamelor expozante darul Reuniunii agricole: o garnitură completă de înfășat copii, care s'a dăruit unei mame sărace, pe al cărei copilăș la înfășat în fața obștei dna Tordășianu, dând totodată povețele la felul de urmat la înfășarea copiilor mici. Fotografal Auerlich a fotografat, în scopul răspândirii pe calea revistelor ilustrate, numeroase grupe anume: grupa mamelor cu copii premiați în brațe, grupa fetelor june, a junilor, a bărbăților în floarea vârstei și altele.

Incheierea expoziției a făcut-o secretarul Tordășianu, care a mulțumit tuturor, cari au obosit și jertfit în scopul bunei reușite și a acestei întreprinderi, închinată țaranului nostru.

Intrasem binișor în sară, când am fost chemați la mesele bogate, întinse în cea mai spațioasă sală a școlii. Aici

ni au delectat un taraf din muzica lui Brașovean, dar am fost delectați prin vorbiri măduoase despre viitorul neamului românesc și mai ales prin frumoasele cântece, între cari și a distinselor noastre cântărețe, dna Veturia Triteanu. Că Sadu nu e lipsit nici el de sfâșieri păgubitoare dintre frați, aceasta am observat-o numai la masa comună, căci încolo toți au fost la locul lor și între aceștia prezidentul comitetului aranjator, notarul Victor Florian și dascălii D. Popovici și Drăghici — cinste lor!

„Invingătorul”.

NOUȚĂȚI

Predică în catedrală. Eri, în cursul liturghiei celebrate în catedrală de domnii asessori consistoriali Mateiu Voileanu protopresbiter și Lazar Triteanu preot, I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu a rostit din scaunul arhieresc o frumoasă și instructivă predică la adresa numeroasei tinerimi școlare care se afla în catedrală.

Avansările din Noemvrie. Săptămâna trecută au apărut în foaia oficială avansările făcute pe Noemvrie în armata comună și la honevezime. Avansarea în general este favorabilă. Intre cei avansați găsim și pe următorii: la rangul de general-major dl Ienachie Iohn, colonel; la rangul de colonel dnul Silviu Herbay; subcolonel dl Traian Băcilă; căpitan dnul Silviu Cutesan; locotenent dl Mihail Popiști; soblocotenenți domnii George Oprîța, Emil Pompeius, Octavian Loiehița.

† **Várossy Gyula.** Arhiepiscopul romano-catolic din Calacea, a decedat Vineri seara, în etate de 64 ani, după lungi suferințe.

Hymen. Dsoara Ludovica Mureșian și domnul Vasiliu Roșca își anunță o nunta lor, ce se va celebra Duminică în 6 Noemvrie st. n. 1910 la 4 ore p. m. în biserica rom. gr. or. din Sântămărie.

— Văd. Ecaterina Dr. Pățeșanu n. Mezei și Dr. Mihail Moldovan fidanțați. Turda, 27/X 1910.

Piese originale. Dl M. Sadoveanu, distinsul novelist, a prezentat teatrului național o piesă într'un act intitulată „De ziua mamei”. — Dnul C. Moldovanu, poet cunoscut, a terminat o piesă dramatică în versuri într'un act „Fluturii”, care se va juca poate în iarna aceasta.

Reuniunea generală de consum în Sibiu și-a ținut Joi adunarea generală, a aprobat rapoartele consiliului de direcțiune și a hotărât cu unanimitate lichidarea societății. Direcțiunea a fost însărcinată cu executarea lichidării. Cvotele membrilor se vor replăti la timpul său.

Teatru slav. Pentru a duce la îndeplinire o hotărâre a congresului tuturor slavilor, ținut anul acesta în Sofia, s'a format în Moscova o societate teatrală, care în timpul cel mai apropiat va face un turneu artistic. Orașele, unde se vor da reprezentațiuni, sunt următoarele: Sofia, Saloniki, Constantinopol, Belgrad, Agram, Laibach, Budapesta, Praga, Brün, Cracovia, Lemberg și Viena.

Un congres. Distribuirea premiilor Nobel se face, cum se știe, la 10 Decemvrie în fiecare an. Considerând că în anul acesta se va face a zecea oară distribuirea premiilor, cercurile academice din Suedia ar dori ca din acest prilej să se organizeze anumite festivități. Și adeocă, să fie invitați a sa intruni într'un congres la Stockholm toți cei ce au obținut în cursul de zece ani un premiu Nobel, ear invitații să fie considerați ca oaspeți ai națiunii suedeze. Ideea aceasta a fost primită cu simpatie, deși executarea ei nu este tocmai ușoară. O mare parte dintre premiați, reținuți de ocupațiuni sau de alte considerații, nu vor putea urma invitării suedeze de a călători în vreme de eamnă în țara depărtată și friguroasă a nordului.

Concertul organizat de reuniunea pentru pomul de Crăciun se va ținea Duminică în 6 Noemvrie n. în „Casa Societății”. Vor da binevoitorul concurs mai mulți soliști, reuniuni de cântări și muzica militară. Va fi o programă interesantă și bogată.

Pedeapsă. George Granța, fierar în Porumbacu de sus, și-a scos un pasaport pentru America. Dar în loc de-a face o cale stăt de lungă, s'a scotit că e mai bine să-și vândă pasaportul lui Ales. Cizmaș, care l-a cumpărat, și îndată s'a și dus la America cu numele fierarului Granța. Poliția de graniță din Sibiu descoperind înșelătoria a pedepsit pe George Granța cu arest de o lună și amendă de 200 cor.

Patru deodată. O femeie dintr'un sat al comitatului Bereg a răscut zilele acesteia patru fetițe. Mama este sănătoasă; fetițele însă, după câteva minute, au murit toate patru.

Medalie comemorativă. O deputație de ofițeri și de soldați din regimentul unui corp de gardă rusesc, al cărui șef este Maiestatea Sa Monarhul nostru, a sosit Marți după amiază în Viena. În ziua următoare deputația s'a prezentat în fața suveranului și i-a remis felicitări din partea regimentului preum și o medalie comemorativă cu ocazia aniversării a 200-a de existență a acestui regiment.

La fondul „Bechnitz” pentru cumpărarea și răspândirea de cărți folositoare între meseriașii nostri, al Reuniunii socialilor sibiieni, au mai dăruit: Alexandru Simon, c. și r. locotenent, 20 bani; George Șoneanu, învățăcel cismar 50 bani; Ioan Vasiu, învățăcel librar, 20 bani; Petru Mișuț, paroh în Hondol, soția sa Gliteria n. Pipoș și fiica lor Olivia, 1 cor. și Victor Tordășianu, prezident, 10 bani.

Doză secerișuri într'un an. Într'o localitate din Anglia s'a sămănat grâu în 19 Iulie, iar acum, în Octomvrie, grâul este copt deplin pentru a fi secerat. Agricultorii entuziași, în urma acestui fapt, sunt de părere, că în anumite împrejurări s'ar putea produce două secerișuri într'un an. Proprietarul norocos din Anglia spune, că secretul acestui rezultat se află în modul preparării grunțelor. Iar modul de preparare deocamdată nu-l destăinuiește.

Defraudare. Din Belgradul Sârbiei se scrie, că un cassier din ministerul de finanțe a fost arestat, pentru că a defraudat din banii statului 170 de mii de dinari.

Cămătar condamnat. Tribunalul regesc din Cluj a condamnat pe Nicolae Szakálos, proprietar al unui local public, la temniță pe șase luni și amendă de 200 coroane. Vina lui Szakálos consistă în faptul, că a dat împrumuturi cu interese de 120 de procente.

Toast nemțesc. Împăratul german Wilhelm în zilele acesteia a făcut o vizită regelui Albert al Belgiei. La masa festivă, dată în onoarea oaspeiului său, regele Albert a ținut o cuvântare în limba franceză, la care împăratul Wilhelm a răspuns nemțesc. Răspunsul acesta se consideră ca protest împotriva limbii franceze considerate, după obiceiul dela curți, ca limbă internațională.

Calătorie în Asia. Părechea moștenitoare de tron a Germaniei își începe călătoria în Asia orientală Miércuri în 2 Noemvrie n.

Moarte misterioasă. Veterinarul din Sibiu Anton Nickel a fost găsit mort în râul Sadului. Se crede, că este la mijloc un omor. Jandarmeria cercetează.

Monument componistului Wagner în curtea palatului din Veneția, unde Richard Wagner a scris o parte din opera sa „Tristan și Isolda” și unde marele componist a răposat în Febr. 1883, se va ridică un monument din inițiativa unui comitet în frunte cu scriitorul Gabriel d'Annunzio. Monumentul care are să înfățișeze figura întregă a lui Wagner, va fi lucrat de sculptorul italian Cadolini.

Cadavrul lui Luccheni. În considerare că rudenile din Italia ale sinuicigașului Luccheni n'au cerut extradarea cadavrului, judecătoria din Geneva a dat cadavrul amintit institutului anatomic de acolo.

Librării în contra pornografiei. Președintele Reuniunii librărilor din Austria și Ungaria a adresat membrilor săi o circulară privitoare la cărțile imorale. Reuniunea într'o ședință a comitetului său a hotărât să facă atenți pe toți membrii săi, să nu răspundească scrierilor pornografice ce li se recomandă de agenți fără conștiință, cari se ocupă cu vânzarea de asemenea cărți. Librării, dacă vor sprijini literatura pornografică, nu vor mai putea fi membri ai Reuniunii.

Cărți și reviste.

Roumains et Bulgares, par Emile Staioco, Paris, 1910 O conferință de 22 pp., ținută în 27 Decemvrie a. tr. la „Cercul Român din Paris”.

Seri albastre (Pentameron), de Lucian Bolcaș, Arad, tip. Nichin et Comp. 1910. — Un vol. de 102 pagine. Conține o introducere și 5 povestiri. Prețul 1 cor. 50 bani.

La Cărările Vieții, de Lucian Bolcaș, Arad, 1910. Tip. Nichin et Comp. — Pe 102 pp. cuprinde o schiță din viața dela sate, o alegorie fantastică și o novelă. Prețul 1 cor. 50 bani. — Ambele cărți se pot comanda dela autor. Budapesta, VII. Zug'ó utca 16.

A patra Carte de cetire pentru școli populare, de I. Groșoreanu, N. Stefu, P. Vancu, I. Moldovanu, N. Boșoia, învățători, ed. II Arad, 1910. Tip. Diec. — Carte aprobată de minister. Prețul 60 de bani.

— **Carte de cetire pentru cl. V. și VI.** ale școlii populare, de aceiași, ed. II. Arad 1910. — Carte aprobată de minister. Prețul 1 coroană.

Fluerășul. A apărut Nr. 18 din revista ilustrată pentru copii „Fluerășul”, sub conducerea D lui Florian Cristescu, institutor. Revista apare de 2 ori pe lună, abonamentul 6 lei pe an. Revista „Fluerășul” e pusă sub înaltul patronaj al A. S. R. Principelui Nicolae, și e unica revistă românească scrisă anume pentru copii. Se pot face abonamentele de la Nr. 1. Se trimete număr de probă gratis. Biroul Strada Morfeu Nr. 8, București.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Din prilejul renovării bisericii noastre ort. rom. din Săcădate începută cu modesta sumă de 700 cor. și încheiată cu 7500 cor., subșorșorul m'am adresat către toți credincioșii bisericii, cari au și a lergat cu obolul lor, din îndemnul iubirii curate către casa lui Dzeu și a dat fiecare din cât a avut, dela 50 până la 500 cor. Cu durere trebuie însă să constat, că nu toți au dat. Celor ce au dat, li s'a adus mulțămită publică și în biserică cu ocaziunea sfințirii. Motivul care m'a îndemnat a le mulțami și pe calea aceasta a publicității e, că suma cea mai mare ce o am primit de 1120 cor. s'a colectat dela emigrații în America, și anume prin trei fi ai bisericii noastre I. Balint, Ilie Maxim și preotul Ioan Podea din Cleveland, dela cari s'au primit 920 cor., iar 200 cor. i-am primit tot din America, din Indiana-harbor dela un necunoscut. Și după ce nu știm cine e acest necunoscut, aș dori, ca cel puțin să aște el din foaie, că s'au primit și administrat banii spre scopul menit. Totodată aduc mulțămită publică și antreprenorilor nostri, dlui W. Gellner și pictorului N. Baciu din Agribiciu, cari spre onoare lor s'au achitat destul de bine și corect, încât tot poporul e satisfăcut.

Săcădate, 37 Septemvrie v. 1910.

Const. Prie
prez. com. par.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

FRĂȚII NEMÉNYI:
Grand-Hotel „Savoy”

Budapesta, József-körút. Telefon: 154-08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. Incălzire centrală cu aburi. Odaie de scaldă. Lift. Vacuum cleaner. Apă caldă și rece în fiecare odaie. Legătură cu tramvaiul electric, către toate garile. Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștientos.

Nr. 738/1910.

(435) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Braşov, să publică concurs cu termen de 45 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotăţunea împreună cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Braşov-Scheiu şi anume:

a) Salar fundamental 1600 cor., respective 2400 cor., dacă protopresbiterul ales va avea calificăţiune academică.

b) Cinci cuincuenii de 10% după salar.

c) Venitul stolar uzitat.

2. Dotăţunea protopresbiterală normată prin concludul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin concludul Nr. 74 din 1907.

3. Pauşal de cancelarie din fondul protopresbiter al cor. 200.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în termenul deschis Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiter al tractului Braşov, ţinută la 13 Oct. 1910.

Ioan Hamzea
protopop adm.

Ioan Sporea
notar.

Nr. 33/1910 T.

2-4

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de conducător la **Librăria arhidiecezană în Sibiu** se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Dela reflectanţi se recere:

a) Cunoştinţa limbilor: română, germană şi maghiară în scriere şi vorbire.

b) Cunoştinţă practică în afaceri de librărie.

c) Viaţă morală neexceptionabilă.

d) Să fie liber de miliţie.

În ofertele instruite cu documentele de sus, petenţii să-şi precizeze şi pretensiunea de salar, — a-vând a se adresa: **Comisiei admin. a Librăriei arhidiecezane în Nagy-szeben.**

Postul e de ocupat cel mult până la 1 Ianuarie n. 1911.

Comisiunea administrativă a Librăriei arhidiecezane.

Nr. 659/1910.

(411) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a din **Bucureşti** se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preotesc dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească anual, conform mandatului expres şi repetit al Consistorului arhidiecezan dto 27 Iulie a. c. Nr. 8208 Bis. din dotăţunea sa deficientului preot Petru Pop, până va fi în viaţă, suma de coroane 300.

Competenţii au a-şi aşterne rugărilor instruite conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiter al tractului şi să se prezinte ce lângă prealabila încunoştinţare a protopresbiterului într-o zi de Duminecă ori sârbătoare la biserică pentru a cânta respective celebra şi cuvânta.

Brad, la 25 Septembrie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Zărandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 563/1910.

(432) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcolile profesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate se scrie concurs din nou cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuişul mic**, salar de 600 cor. anume 200 cor. din repartitie pe popor, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, iar restul din ajutor dela stat. Cuartir

în edificiul şcolii, 1/4 jugăr grădină şi lemne de foc.

2. **Văleni**, salar de 600 cor. din repartitie pe popor. cuartir în edificiul şcolii, 1/4 jugăr grădină.

După ocuparea acestor posturi se va regula salarul la suma recerută de noua lege şcolară prin ajutor dela stat, pentru asemnarea căruia s'au înaintat deja rugărilor la dnul Ministru de instrucţiune publică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-şi înainta rugărilor instruite cu toate documentele recerute, în termenul indicat, la subscrierul oficiu protopresbiter al gr. or. pentru a se face cunoscuţi poporului să se prezenteze la biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare.

Lăpuşul unguresc, 11/24 Oct. 1910.

Oficiul protopresbiter al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 322/1910.

(430) 3-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotăţiunii dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Dobra, la 1 Octombrie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 648/1910.

(410) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţăto-reşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs repetit cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăjeni Criş-Grosuri** cu salar de 1000 cor. cvartir şi grădină.

2. **Buceş** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.

4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.

5. **Luncoiul-de-jos** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădină.

6. **Luncoiul-de sus** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădină.

7. **Peştera** cu salar de 300 coroane.

8. **Prihodişte Tatăreşti** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.

9. **Rabiţa** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.

10. **Sălişte** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.

11. **Şesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.

12. **Tomnatic** cu salar de 400 cor., cvartir şi relut de grădină.

13. **Mihaleni** cu salar de 200 cor., cvartir şi grădină.

14. **Seroafa** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcolile de sub 2-14 până la suma recerută prin noua lege şcolară sau cerut ajutor dela stat şi în caz de înouviinţare cei înstituiţi vor beneficia de aceea întregire.

Cvintevnalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste şcolae.

Ce aleşi vor fi îndatoraţi a prevedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie eventual în şcoala de repetiţie egonomică, a instrua pe elevi în cântările bisericesti, ai conduce în Duminecile şi sârbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A prevedea instrucţiunea din religie în toate clasele.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în termenul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze într-o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 22 Septembrie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Zărandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Nr. 693/910.

(426) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II (a doua) **Balşa** în protopresbiteratul Goagului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotăţiei preoteşti. Se observă, că până la 20 Iulie v. 1911 alesul va avea să împărtească venitele parohiei cu văduva preoteasă Ana Dămian (Regulament parohial § 26)

Cererile de concurs, instruite conform Regulamentului pentru parohii, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiter al gr. or. în termenul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă prealabila încunoştinţare a subsemnatului — au să se prezinte în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a celebra şi predica şi pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu-Alyógy, 8/21 Octombrie 1910.

Oficiul protopresbiter al gr. or. român al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Balşa.

Ioan Popovici
protopop.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul 2 coroane, plus porto 30 bani.

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5.—
Prelucrarea unui divan „ 10.—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Ureului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulinelor.
(414) 5-10

M i i

de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3-50

trimit 1 minutat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3-50. Mai de parte ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5.—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de orologe de şviţera
Krakau Nr. 137.

Pentru cele neconvenabile se returnează banii.
(374) 7-10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 76—

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acum în şcolile de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai efitin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste 1/2 milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, invită respectuos proprietarul aceluia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcole de vierit din Reichsdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloge la cerere gratuit şi franco!

(360) 10—

De arândat

dela 1 Ianuarie 1911 eventual de vânzare este fosta proprietate de 7 Jug. oastat. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din vie, grădină de pomi fructiferi şi parc, apoi villa din 4 camere, bucătărie şi grajd, şoproan, pivniţă, etc. (433) 1-10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman
Str. Romană 187, Bucureşti.

Căutam

pentru explcatările noastre forestiere un **silvicultor**, care să fi absolvat o academie silvică, care să cunoască bine limba germană şi să fie de naţionalitate română. Postul în chestiune urmează a fi ocupat la 15 Martie, cel mai târziu la 1 Aprilie 1911. Oferte, în cari să se arate şi pretenţiunile de societate anonimă rom. pentru exploatare de păduri

„**Lotru**“

societate anonimă rom. pentru exploatare de păduri
Brezoju—Vâlcea (România).
(431) 2-2

De vânzare

este în comuna Zalata, comitatul Albeii-inferioare

O casă

aproape de piaţă, constătoare din 7 odăi, antişambă, 2 bucatării, pivniţă mari pentru vinuri, graşd, grădină şi curte mare. Casa este potrivită şi pentru Hotel sau prăvălie. A să adresa către

(424) 2-2

Ida Pipoş

Sibiu, strada Honterus Nr. 15.

Anunţ de noroc!

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebuie câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
" 550,000	" 200,000
" 540,000	" 100,000
" 530,000	" 60,000
" 520,000	" 50,000
" 515,000	" 45,000
" 510,000	" 40,000
" 305,000	" 30,000
" 303,000	" 20,000
" 302,000	" 15,000
" 302,000	" 10,000

s. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câştige.

Câştigurile se urocă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1-50 (K 1-75)

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte gratis şi franco.

Fiecare participant primeşte după tragere lista oficioasă de tragere.

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noembrie.

Samuel Heckscher senr.
Casă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr
Casă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi { un los întreg à M. 6.— (K 7.—)
" " de jum. à M. 3.— (K 3-50)
" " sfert de los à M. 1-50 (K 1-75)

Adresa:

Suma o primiţi alăturat } Ce nu corespunde a
Prin mandat postal } se şterge.
Ridicaţi-o prin ramburs }

(409) 5-14